

29 § va-lagen

Fråga bl.a. om rätt till skadeståndsansättning utöver vad som erhållits från försäkringsbolag när suterrängsvåning skadats av inträngande avloppsvatten från kommunens va-anläggning (compensatio lucri cum damno)

K S äger fastigheten H K 1:140 i Göteborgs kommun. Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning och är sedan länge ansluten till denna. På fastigheten finns en villa i ett plan med en suterrängsvåning. Byggnadsytan är 144 kvm. I suterrängplanet finns gillestuga, arbetsrum, bastu, dusch, toalett, tvättställ, tvättstuga, pannrum m.m. Sammanlagt finns det tre golvbrunnar i detta plan. Golvbeklädnaden varierar mellan betonggolv, trägolv, parkett, plastmatta och klinkergolv. Den 10 april 1999 drabbades hela suterrängplanet av en översvämning när avloppsvatten trängde in via golvbrunnarna. Översvämningen berodde på ett stopp i det allmänna avloppsnätet på grund av rotinväxt.

K S yrkade att Va-nämnden skulle förplikta kommunen att till henne utge 561 506 kr jämte ränta.

Kommunen bestred yrkandena.

K S anförde: Kommunen har såsom huvudman för vatten- och avloppsanläggningen åsidosatt sina skyldigheter. Den 10 april 1999 översvämmades husets suterrängsvåning av avloppsvatten från kommunens va-anläggning. Översvämningen orsakades av att det var tätt i en stamledning ca 250 – 300 meter från S:s hus, vilket orsakade baktryck i avloppsledningarna så att spillvatten trycktes upp genom golvbrunnarna. Fekalierikt avloppsvatten kom att stå decimeterhögt i byggnadens suterrängplan. Skälet till stoppet i ledningen var att det vuxit in trädrötter i ledningen. Översvämningen orsakade stora skador på byggnaden, liksom på inventarier och övrigt lösöre. Av den villaförsäkring K S tecknat hos Skandia, numera If, erhöll hon ersättning för viss del av kostnaderna för åtgärdandet av uppkomna skador. En stor del av kostnaderna täcktes emellertid inte av försäkringsersättningen. Som huvudman för va-anläggningen är kommunen ansvarig för översvämningsskadorna och skall därför ersätta K S för den skada hon lidit. Denna ersättningsskyldighet är vidare än vad försäkringsbolaget har eftersom bolagets ersättningsskyldighet begränsar sig till försäkringsavtalet mellan parterna. Efter översvämningen den 10 april 1999 var fastighetens funktion som bostad nedsatt fram till den 22 december samma år. Det övre planet var belamrat med evakuerat lösöre från nedervåningen och familjen besvärades också av buller från torkaggregat och damm härrörande från reparationsarbetena. Makarna S bodde dock kvar under den tid som reparationen pågick för att begränsa kostnaderna och för att kunna bistå hantverkarna som utförde arbetet.

I fråga om sina ersättningsyrkanden anförde K S: Försäkringsbolaget If har till henne utbetalat sammanlagt 188 389 kr inklusive 10 000 kr för advokatkostnader. Hon har fått ersättningen i delposter och som slutlikvid erhöll hon en klumpsumma om 98 389 kr för reglering av de poster som kvarstod oreglerade.

Vad hon erhållit från If utgör inte full ersättning för den skada som åsamkats henne. Den erhållna ersättningen kan inte hänföras till någon specifik post, varför hon i målet fördelar de kostnader som hon inte är ersatt för enligt följande med avdrag för vad som erhållits. Det yrkade beloppet för varje delpost är alltså mellanskillnaden av hennes kostnader och vad hon erhållit av If.

	Kostnader	Erhållet av If	Yrkande
Reparationskostnader	159 801 kr	98 389 kr	61 412 kr
Minskat boendevärde	86 624 kr	15 000 kr	71 624 kr
Eget arbete	119 429 kr	40 959 kr	78 470 kr
Värdeminskning			350 000 kr
Summa			561 506 kr

I fråga om de olika delposterna har [REDACTED] tillagt: Reparationskostnaderna har varit nödvändiga för att källarplanet skulle återställas så långt som möjligt till den standard som det hade före översvämningen. Vissa material har dock ersatts med billigare material så t.ex. ersattes det tidigare parkettgolvet, som var inlagt 1996, med ett enklare golv. Inredningen i källaren var väl vårdad och även i övrigt var denna del av huset väl underhållet. Hon har sammanlagt betalat Astor Bygg AB 159 801 kronor. Fastighetens värde har inte stigit på grund av reparationerna. Beräkningen av boendevärdet utgår från att boendekostnaderna per år uppgår till 122 291 kr eller 10 191 kr per månad. Då reparationerna pågick åtta och en halv månad skall 8,5 multipliceras med månads-kostnaden 10 191 kr och ersättningen för boendekostnaderna blir då 86 624 kr. För eget arbete har debiterats 111 timmar á 100 kr = 111 100 kr. Därjämte har till denna post förts kostnader för transporter 1 659 km á 4,50 kr/km = 7 500 kr samt smärre kostnader för porto, telefon, kontorskostnader m.m. Vad så angår värdeminskningen har beloppet 350 000 kr räknats fram av Värderingsgruppen.

Göteborgs kommuns inställning: Sedan fastigheten skadats till följd av en översvämning i den allmänna ledningen har va-verket medgivit ansvar härför. Skadorna har reglerats genom att sökandens försäkringsbolag till olika uppdragstagare har utbetalat 288 035 kr för erforderliga reparationsåtgärder och därutöver 188 389 kr kontant direkt till S för övriga upplupna kostnader m.m. Va-verket har därefter ersatt försäkringsbolaget med vad man således betalat. Enligt 29 § va-lagen skall huvudman som åsidosatt sin skyldighet i förhållande till en fastighetsägare ersätta skadan till följd därav. Vid bedömningen av vad som utgör ersättningsgill skada får ledning hämtas i skadeståndslagens regler om skadestånd med anledning av sakskada. Skadestånd med anledning av sakskada omfattar ersättning för sakens värde vid en totalskada. Vid partiell skada utgår bl.a. ersättning för reparationskostnader samt för annan kostnad till följd av skadan. Vidare gäller att en skadelidande inte är berättigad att uppbära både försäkringsersättning och skadestånd för samma förlust. Vid åtgärdandet av översvämningsskadan uppdrog försäkringsbolaget åt ett flertal uppdragstagare

att utföra delar av de arbeten som var nödvändiga för att återställa fastigheten i oskadat skick. Sedan uppdragstagarna avslutat beställt arbete gjordes en noggrann bedömning av vilka erforderliga reparationsåtgärder och dylikt som återstod. Baserat på denna bedömning utbetalade försäkringsbolaget 98 389 kr till K S. Beloppet innefattade full och slutlig ersättning för återstående reparationer m.m. K S har sålunda genom försäkringsersättningen blivit skäligen kompenserad för de skador som uppstått genom översvämningen. K S yrkar nu på ersättning för sådana poster som inte ersatts av försäkringsbolaget.

Va-nämnden yttrade:

Göteborgs kommun har iklätt sig ansvaret för den översvämning som drabbade K S den 10 april 1999. I målet är alltså inte fråga om huruvida Göteborgs kommun är ansvarig för skadan eller ej. Vad som skall prövas är endast om K S har rätt till ytterligare ersättning än den hon erhållit från försäkringsbolaget If eller med andra ord om det föreligger någon skillnad mellan försäkringsersättningen och henne tillkommande rätt till skadestånd. Eftersom annat inte är föreskrivet bestäms skadeståndet av reglerna i 5 kap. 7 § skadeståndslagen enligt vilka regler skadestånd med anledning av sakskada omfattar bl.a. sakens värde eller reparationskostnad och värdeminskning samt annan kostnad till följd av skadan.

K S:s yrkanden om ersättning för minskat boendevärde och eget arbete är ersättningsgilla och hon har också fått ersättning med enligt egna uppgifter 15 000 respektive 40 959 kronor från försäkringsbolaget. Frågan är om denna försäkringsersättning motsvarar rättmätiga skadeståndsanspråk. Kraven i dessa delar bygger inte på att K S haft några egna utlägg utan på en uppskattning beräknad dels på fastighetens löpande månadskostnader, dels på 110 timmars arbete á 100 kronor jämte bilersättning samt smärre utlägg. Med nödvändighet blir beräkningen av skadestånd i fall som förevarande, när den skadelidande inte lider omedelbar ekonomisk skada, beräknad efter schablonmässiga grunder. Med den praxis som har utvecklats för ersättning av minskat boendevärde och eget arbete finner nämnden att den ersättning K S erhållit från försäkringsbolaget inte har varit lägre än vad som kan anses brukligt, varför hennes talan i dessa delar inte kan vinna bifall. Vad avser den påstådda värdeminskningen på fastigheten, 350 000 kronor, har den byggt på antagandet att en ökad risk för översvämning av källaren föreligger. Utredningen i denna del, särskilt förhöret med rörledningschefen J G, har emellertid gett vid handen att det saknas anledning att räkna med någon påtaglig risk för fler översvämningar på fastigheten. Det saknas därför tillräckligt stöd för påståendet om värdeminskning, varför inte heller K S:s yrkande om ersättning för värdeminskning kan vinna bifall.

Vad avser ersättning för byggnadsarbeten är omständigheterna annorlunda. Det är ostridigt att makarna S betalat byggnadsbolaget 159 801 kronor och blivit ersatta med 98 839 kronor och att vad som således återstår är 61 412 kronor, vilket belopp K S har yrkat i denna del. Genom förhören med K S och H S har framgått att deras utgifter har hänfört sig till reparationsarbeten som blivit nödvändiga på grund av översvämningen. Frågan även här är om det belopp K S fått från försäkringsbolaget motsvarar det skadestånd hon är berättigad till, dvs. har hon haft sådan nytta av den här omtvistade delen av reparationskostnaderna, att den därför inte berättigar till skadestånd. Avdrag från skadeståndet för

nytta som den skadelidande har haft brukar betecknas med det latinska uttrycket *compensatio lucri cum damno* (avdrag för den nytta som följt med förlusten). I senare skadeståndsrättslig litteratur återfinns följande uttalande: "Förhållandet mellan försäkringsersättning och skadestånd behandlades stundom i äldre doktrin som om de rörde *compensatio lucri cum damno*. Numera är det allmänt erkänt att de båda regelkomplexen inte har något samband." (Hellner – Johansson, Skadeståndsrätt, 6:e uppl. s. 374). Detta uttalande illustreras i praxis bl.a. av Miljööverdomstolens dom 2000-10-03 i mål M 506-00. Det var där fråga om vattenskada i va-förhållande, vilken skada framkallat renovering av badrum genom att en ca tjugo år gammal plastmatta samt plasttapeter byttes ut. Miljööverdomstolen fann att fastighetsägaren inte avsett att renovera sitt badrum, men att renoveringen inneburit en standardhöjning. Miljööverdomstolen fann dock att renoveringen inte inneburit någon beaktansvärd ökning av värdet på fastigheten och att fastighetsägaren inte kunde anses haft någon sådan ekonomisk vinning av renoveringen att avdrag skulle göras på skadeståndet.

I nu förevarande mål gör Va-nämnden följande bedömning. Fastigheten beräknas ha ett marknadsvärde runt 3 300 000 kr. Att golven i suterrängdelen med trösklar och socklar är utbytta och att nya tapeter har tillkommit i denna del av huset torde värdemässigt sakna nämnvärd betydelse för en fastighet med ett beräknat marknadsvärde som överstiger tre miljoner kronor särskilt med hänsyn till att den nya inredningen inte har utförts i några exklusiva material eller tillfört fastigheten något ytterligare. Även sådana omständigheter som ålder och förslitning av den skadade egendomen skall dock beaktas, om reparationen har medfört någon ekonomisk fördel för villaägaren. En bedömning härvidlag måste göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Det är då att notera att det här är fråga om makar som vid skadetillfället var runt sjuttio år och som inte hade några hemmavarande barn. Av förhören med K S och H S har framgått att suterrängdelen med de utrymmen som där utnyttjades höll en mycket god standard och var väl underhållen. Några investeringar i form av mer omfattande underhåll i den delen av fastigheten synes inte ha varit behövliga. Sammanfattningsvis finner därför Va-nämnden att K S:s utlägg för reparationsarbeten inte till någon beaktansvärd del motsvaras av någon ekonomisk fördel för henne. Hon skall därför ersättas med yrkat belopp för reparationsarbeten, 61 412 kronor.

K S:s talan bifölls på så sätt att Göteborgs kommun förpliktades att till henne betala ett belopp om sextioentusenfyrhundratolv (61 412) kronor jämte ränta.

Beslut 2003-04-28 BVa 31

Mål nr Va 113/01

K S överklagade och yrkade att Miljööverdomstolen skulle bifalla hennes vid Statens va-nämnd förda talan.

Miljööverdomstolen avslag överklagandet.

Dom 2004-12-15

Mål nr M 4215-03